

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2022/12

Karar Sayısı : 2023/162

Karar Tarihi : 28/9/2023

R.G.Tarih-Sayı : 3/11/2023-32358

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin ALTAY, Özgür ÖZEL, Engin ÖZKOÇ ile birlikte 133 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 17/12/2021 tarihli ve 7344 sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun;

A. 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının,

B. 13. maddesinin (1) numaralı fıkrasının,

C. Eki "TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ 2022 YILI" başlıklı (E) Cetveli'nin "(06) SERMAYE GİDERLERİ:" başlıklı bölümünün (1) numaralı açıklamasının ikinci cümlesinin "Türkiye Büyük Millet Meclisinde edinilecek taşıtların cinsi ve fiyatı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tarafından belirlenir..." bölümünün,

Ç. Eki "KURUMLARIN SATIN ALACAKLARI TAŞITLARIN AZAMI SATIN ALMA BEDELLERİNİ GÖSTERİR CETVEL" başlıklı T-Cetveli'nin;

1. "Taşıtların Cinsi" ve "TAŞITIN CİNSİ" başlıkları altında yer alan "Cinsi ve fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenir." ve "Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir." ibarelerinin,

2. "NOT:" bölümünde yer alan (4) numaralı açıklamanın,

Anayasa'nın 6., 7., 87., 88., 89. ve 161. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKÜMLERİ

Kanun'un iptali talep edilen kuralların da yer aldığı;

1. 6. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Bu Kanunla verilen ödeneklerin etkin ve verimli bir şekilde kullanılması amacıyla, kamu idarelerinin yıl içinde ortaya çıkabilecek ihtiyaç fazlası ödeneklerinin diğer kamu idarelerinin ödenek ihtiyacının karşılanmasında kullanılmasını temin etmek veya ödeneklerin öncelikli hizmetlerde kullanılmasını sağlamak üzere genel bütçe ödeneklerinin yüzde 10'unu aşmamak kaydıyla; genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin bütçelerine konulan (01), (02), (03), (05), (06), (07), (08) ve (09) ekonomik kodlarındaki ödenekleri kamu idareleri bütçeleri arasında veya Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin "Yedek Ödenek" tertibine aktarmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir."

2. 13. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 51 inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi ile 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 68 inci maddesinin

birinci fıkrasının (f) bendi uyarınca il özel idareleri ve belediyelerin ileri teknoloji ve büyük tutarda maddi kaynak gerektiren altyapı yatırımlarında Cumhurbaşkanınca kabul edilen projeleri için yapılacak borçlanmalar, 5302 sayılı Kanununun 51 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ile 5393 sayılı Kanununun 68 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi kapsamında hesaplanan faiz dâhil borç limitinin hesaplanmasına dâhil edilir. Ancak, il özel idareleri, belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile sermayesinin yüzde 50'sinden fazlasına sahip oldukları şirketler tarafından Avrupa Birliği ile katılım öncesi mali iş birliği çerçevesinde desteklenen projelerin finansmanı için yapılan borçlanmalar, çok taraflı yatırım ve kalkınma bankaları ile yabancı devlet kuruluşlarından doğrudan veya İller Bankası Anonim Şirketi aracılığıyla yapılan borçlanmalar ile SUKAP kapsamında yürütülecek işler için İller Bankası Anonim Şirketinden yapılan borçlanmalarda söz konusu borç stoku limitine uyma şartı aranmaz.”

3. Eki “TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ 2022 YILI” başlıklı (E) Cetveli'nin “(06) SERMAYE GİDERLERİ:” başlıklı bölümünün (1) numaralı açıklaması şöyledir:

“1- Türkiye Büyük Millet Meclisinin ulaştırma hizmetlerini yürüten araçların alım bedelleri, 06.01.40.01 “Kara Taşıtı Alımları” ekonomik kodundan karşılanır. Türkiye Büyük Millet Meclisinde edinilecek taşıtların cinsi ve fiyatı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tarafından belirlenir ve bedel artışı için Cumhurbaşkanınca Kararı aranmaz.”

4. Eki “KURUMLARIN SATIN ALACAKLARI TAŞITLARIN AZAMI SATIN ALMA BEDELLERİNİ GÖSTERİR CETVEL” başlıklı T-Cetveli'nin;

a. “Taşıtin Cinsi” ve “TAŞITIN CİNSİ” başlıkları altında yer alan “Cinsi ve fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenir.” ve “Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.” ibareleri şöyledir:

Sıra No	Taşıtin Cinsi	Azami Satın Alma Bedeli (TL)
...	...	...
21-a	Güvenlik önlemlili binek otomobil (Cinsi ve fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenir.)	...
21-b	Güvenlik önlemlili servis taşıtı (Cinsi ve fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenir.)	...
22	Diğer taşıtlar (Cinsi ve fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenir.)	...

(I) SAYILI CETVEL

GENEL BÜTÇE KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİNİN

2022 YILINDA EDİNEBİLECEKLERİ TAŞITLARI GÖSTERİR CETVEL

<i>KURULUŞUN ADI</i>	<i>T CETVELİ SIRA NO</i>	<i>TAŞITIN CİNSİ</i>	<i>ADET</i>	<i>NEREDE KULLANILACAĞI</i>	<i>FİNANSMAN KAYNAĞI</i>
...	...	...	...	...	...
<i>MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI</i>	<i>T-22</i>	<i>Diğer taşıtlar (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)</i>	<i>4</i>	<i>Milli Savunma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere</i>	<i>Merkezi Yönetim Bütçesi</i>
...	...	...	...	...	...
<i>DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI</i>	<i>T-21a</i>	<i>Güvenlik önlemleri binek otomobil (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)</i>	<i>2</i>	<i>Dış Temsilcilik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere</i>	<i>Merkezi Yönetim Bütçesi</i>
	<i>T-21b</i>	<i>Güvenlik önlemleri servis taşıtı (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)</i>	<i>5</i>	<i>Dış Temsilcilik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere</i>	<i>Merkezi Yönetim Bütçesi</i>
<i>HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI</i>	<i>T-22</i>	<i>Diğer taşıtlar (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)</i>	<i>100</i>	<i>Merkezi Yönetim Kapsamındaki İdarelerin İhtiyaçlarını Karşılama Üzere</i>	<i>Merkezi Yönetim Bütçesi</i>
<i>SAĞLIK BAKANLIĞI</i>	<i>T-22</i>	<i>Diğer taşıtlar (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye</i>	<i>30</i>	<i>112 Acil Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere</i> <i>Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere</i>	<i>Merkezi Yönetim Bütçesi</i>

		Bakanlığınca Belirlenir.)			
	T-22	Diğer taşıtlar (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)	20	112 Acil Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI	T-22	Diğer taşıtlar (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)	32	Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile Aile Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğüne Bağlı Kuruluşların Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	T-22	Diğer Taşıtlar (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)	1	Çanakkale Tarihi Alan Başkanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI	T-22	Diğer Taşıtlar (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)	1	Bakanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
TİCARET BAKANLIĞI	T-22	Diğer taşıtlar (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)	1	Bakanlık Taşra Teşkilatı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI	T-22	Diğer taşıtlar (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye	1	Balıkesir İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Hizmetlerinde	Merkezi Yönetim Bütçesi

		Bakanlığınca Belirlenir.)		<i>Kullanılmak Üzere</i>	
	T-22	<i>Diğer taşıtlar (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)</i>	1	<i>Muğla İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere</i>	<i>Merkezi Yönetim Bütçesi</i>
JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI	T-22	<i>Diğer taşıtlar (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)</i>	1	<i>Jandarma Genel Komutanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere</i>	<i>Merkezi Yönetim Bütçesi</i>
...	...	...	...	...	...
AFET VE ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI	T-22	<i>Diğer taşıtlar (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)</i>	20	<i>Başkanlık Taşra Teşkilatı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere</i>	<i>Merkezi Yönetim Bütçesi</i>

(II) SAYILI CETVEL

ÖZEL BÜTÇELİ İDARELERİN 2022 YILINDA EDİNEBİLECEKLERİ

TAŞITLARI GÖSTERİR CETVEL

<i>KURULUŞUN ADI</i>	<i>T CETVELİ SIRA NO</i>	<i>TAŞITIN CİNSİ</i>	<i>ADET</i>	<i>NEREDE KULLANILACAĞI</i>	<i>FİNANSMAN KAYNAĞI</i>
...	...	...	...	...	...
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	T-22	<i>Diğer Taşıtlar (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)</i>	1	<i>Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere</i>	<i>Hibe</i>

MARMARA ÜNİVERSİTESİ	T-22	<i>Diğer Taşıtlar (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)</i>	2	<i>Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere</i>	<i>Merkezi Yönetim Bütçesi</i>
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	T-22	<i>Diğer Taşıtlar (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)</i>	1	<i>Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere</i>	<i>Hibe</i>
...	...	...	...	...	...
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	T-22	<i>Diğer Taşıtlar (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)</i>	1	<i>Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere</i>	<i>Döner Sermaye</i>
...	...	...	...	...	...

b. “NOT:” bölümünde yer alan (4) numaralı açıklama şöyledir:

“4- Cumhurbaşkanlığı ve TBMM tarafından edinilecek taşıtların cinsi ve fiyatı bu Kurumların üst yöneticileri tarafından belirlenir.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Hicabi DURSUN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Kenan YAŞAR’ın katılımlarıyla 24/2/2022 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Ömer DURSUN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu kanun hükümleri, dayanılan Anayasa kuralları ile bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Kanun’un 6. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

3. Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, esas olarak devlet tüzel kişiliğine dâhil olan kamu idarelerini ifade etmek için kullanılmaktadır. Nitekim bu husus, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "*Bütçe türleri ve kapsamı*" başlıklı 12. maddesinin üçüncü fıkrasında "*Genel bütçe, Devlet tüzel kişiliğine dahil olan ve bu Kanuna ekli (I) sayılı cetvelde yer alan kamu idarelerinin bütçesidir*" şeklinde ifade edilmiştir.

4. Anılan maddenin dördüncü fıkrasında ise özel bütçe "*bir bakanlığa bağlı veya ilgili olarak belirli bir kamu hizmetini yürütmek üzere kurulan, gelir tahsis edilen, bu gelirlerden harcama yapma yetkisi verilen, kuruluş ve çalışma esasları özel kanunla düzenlenen ve bu Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan her bir kamu idaresinin bütçesidir.*" şeklinde belirtilmiştir.

5. Söz konusu kurumların bütçeleri hazırlanırken kamu hizmetinde kullanılmak amacıyla öngörülen ödenekler ilgili bütçe tertiplerinde gösterilmektedir. Bütçe tertibi; bütçenin sistematik bir şekilde hazırlanması, uygulanması ve sonuçlandırılabilmesi açısından kamu gelirlerinin ve kamu giderlerinin ayrıntılı olarak ve belirli bir düzen içinde sınıflandırılarak gösterildiği kayıt düzenidir. Nitekim 5018 sayılı Kanun'un 15. maddesinin dördüncü fıkrasında da tertip kavramı "*...program sınıflandırmasının ilk düzeyini, kurumsal ve finansman tipi sınıflandırmanın bütün düzeyleri ile ekonomik sınıflandırmanın ilk iki düzeyi...*" borç ödemeleri yönünden ilgili hizmet tertibi kavramı ise "*...borç konusu hizmetlerin yürütüldüğü ilgili tertipler...*" şeklinde tanımlanmıştır. 2022 yılı Bütçe Hazırlama Rehberi'nde personel giderleri (01), sosyal güvenlik kurumlarına devlet giderleri primi giderleri (02), mal ve hizmet alım giderleri (03), faiz giderleri (04), cari transferler (05), sermaye giderleri (06), sermaye transferleri (07), borç verme (08), yedek ödenekler ise (09) şeklinde kodlanmıştır.

6. *Kurumsal sınıflandırma*, yönetim yetkisini temel ölçüt olarak kabul eden sınıflandırma şeklidir. Kurumsal sınıflandırmayla siyasi ve idari sorumluluğun bütçede gösterilmesi hedeflenmektedir.

7. *Program sınıflandırma*, program kapsamında üretilen ürün ve sunulan hizmetlerin alt kategoriler şeklinde gruplandırılması suretiyle oluşturulan sınıflandırmadır.

8. *Finansman tipi sınıflandırma*, yapılan harcamaların hangi kaynaktan finanse edildiğini göstermektedir. Bu sınıflandırma tipinin belirlenmesinde ödemenin nereye yapıldığı hususu önem taşımamaktadır. Finansman tipi sınıflandırma aynı zamanda dış proje kredileri, özel ödenekler ile şartlı bağış ve yardımların takibine imkân tanımakta olup özellikle mali mevzuat gereği ayrı tertiplerde izlenmesi gereken ödeneklerin takibini de mümkün kılmaktadır.

9. *Ekonomik sınıflandırmayla* ise devletin görev ve fonksiyonlarını yerine getirirken yürüttüğü faaliyetlerin millî ekonomiye, piyasalara ve gelir dağılımına etkilerinin planlanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi hedeflenmektedir. Ekonomik sınıflandırma gelirlerin, harcama ve borç vermenin, finansmanın (gelir-gider farkı) sınıflandırması şeklinde üç bölümden oluşmaktadır. Gelir ile harcama ve borç vermenin sınıflandırılmasında karşılıklı veya karşılıksız, cari veya sermaye ayrımı öncelik taşımaktadır. Karşılıksız işlemler, kanunun emrettiği hususlarda bir mal veya hizmet karşılığı olmadan yapılan, burs ödemeleri veya vergi gelirleri gibi tahsilat ve ödemeleri kapsar. Sermaye ve cari harcama ayrımında ise bütçe hazırlama rehberi ve merkezî yönetim bütçe kanununda belirlenen asgari değerler ile harcamanın konusunun kullanım ömrü dikkate alınmaktadır.

10. Ödenek esas itibarıyla para veya nakit olmayıp yürütülmesi zorunlu kamu hizmetlerinin gerektirdiği harcamaların yapılabilmesine imkân tanıyan harcama iznini ifade etmektedir. Bütçeyle

Esas Sayısı : 2022/12

Karar Sayısı : 2023/162

verilen ödenekler, tahsis edildikleri amaçlar doğrultusunda yılı içinde yaptırılan iş, satın alınan mal ve hizmetler ile diğer giderlerin karşılanmasında kullanılır. Ödeneklerin bütçe yılındaki tüm ihtiyaçları karşılayacak şekilde belirtilmesi gerekir. Ancak söz konusu ödenekler tahmine dayalı olduğundan bunun çeşitli nedenlerle yıl içinde yetersiz kalması söz konusu olabilmektedir. Böyle durumlarda ortaya çıkacak ödenek ihtiyacının karşılanması yöntemlerinden birisi de bütçenin kendi içinde gerçekleştirilecek olan ödenek aktarmasıdır.

11. Ödenek aktarmalarına ilişkin temel kurallar 5018 sayılı Kanun'un 21. maddesinde düzenlenmiştir. Anılan maddenin birinci fıkrasında; merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçeleri arasındaki ödenek aktarmalarının kanunla yapılacağı ancak harcamalarda tasarrufu sağlamak, dengeli ve etkili bir bütçe politikasını gerçekleştirmek üzere -genel bütçe ödeneklerinin yüzde onunu geçmemek kaydıyla- merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçeleri arasındaki ödenek aktarmalarına ilişkin yetki ve işlemler ile usul ve esasların merkezî yönetim bütçe kanununda belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

12. Dava konusu kuralla da 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'yla verilen ödeneklerin etkin ve verimli bir şekilde kullanılması amacıyla kamu idarelerinin yıl içinde ortaya çıkabilecek ihtiyaç fazlası ödeneklerinin diğer kamu idarelerinin ödenek ihtiyacının karşılanmasında kullanılmasını temin etmek veya ödeneklerin öncelikli hizmetlerde kullanılmasını sağlamak üzere genel bütçe ödeneklerinin yüzde onunu aşmamak kaydıyla genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin bütçelerine konulan (01), (02), (03), (05), (06), (07), (08) ve (09) ekonomik kodlarındaki ödenekleri, kamu idareleri bütçeleri arasında veya Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin "Yedek Ödenek" tertibine aktarmaya Cumhurbaşkanı yetkili kılınmıştır.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

13. Dava dilekçesinde özetle; Cumhurbaşkanı'na ödenek aktarma konusunda sınırsız bir yetki tanınmak suretiyle yeni bir bütçe yapma imkânının tanındığı, bu durumun 5018 sayılı Kanun'la kurulan mali sistemle bağdaşmadığı, kanunla temel ilkeleri belirlenmeden Cumhurbaşkanı'na ödenek aktarma konusunda sınırsız bir yetki tanınmasının yasama yetkisinin devri sonucunu doğurduğu, bu suretle bütçe hakkının ihlal edildiği, aktarma yapılacak tertipler arasında (01) ve (02) ekonomik kodların yer almasının 5018 sayılı Kanun'un 21. maddesinin üçüncü fıkrasını uygulanamaz hâle getirdiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 6., 7., 87., 88., 89. ve 161. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

14. Bütçe genel olarak belirli bir dönemdeki gelir ve gider tahminleri ile bunların uygulanmasına ilişkin hususları gösteren ve usulüne uygun olarak yürürlüğe konulan belgedir. Devlet, bir yıl süresince bütçe kanununda belirtilmesi koşuluyla harcama yapabilmekte ve gelir toplayabilmektedir.

15. Bütçe kanunları bir devlette kamu hizmetlerinin yerine getirilebilmesi için öngörülen gelirlerin nasıl toplanacağına ve yönetileceğine, planlanan harcama ve yatırımlara ilişkin ilkelerin belirlendiği özel yasama işlemleridir. Bütçe kanunları yıllık olarak çıkarılmakta ve ilgili oldukları yıl boyunca uygulanmakta olup bütçe yılı tamamlandıktan sonra hükmünü yitirmektedir. Bütçe kanunlarının zamanında hazırlanamaması veya kabul edilememesi, kamu düzeninde telafisi güç zararlar doğurabilecek nitelikte olduğundan Anayasa'da bütçe kanunlarının hazırlanmaları, parlamentoda görüşülmeleri ve yayımlanmaları bakımından diğer kanunlardan farklı usuller benimsenmiştir.

16. Anayasa'nın 87. maddesinde, Türkiye Büyük Millet Meclisinin (TBMM) görev ve yetkileri arasında *kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmanın yanında bütçe kanun tekliflerini görüşmek ve kabul etmek* görev ve yetkisine ayrıca yer verilmiştir. Anayasa'nın 88. maddesinde, kanunların TBMM'de teklif, görüşülme usul ve esasları düzenlenirken bütçe kanunlarının görüşülme usul ve esasları 161. maddede ayrıca belirtilmiştir. Bu maddeyle bütçe kanun tekliflerinin görüşülmesinde ayrı bir yöntem kabul edilmiş, Genel Kurulda üyelerin gider artırıcı veya gelir azaltıcı tekliflerde bulunmaları önlenmiş, değişiklik önergelerinin, ayrıca görüşme yapılmaksızın onaylanacağı hüküm altına alınmış ve Anayasa'nın 89. maddesinde de Cumhurbaşkanı'na bütçe kanunlarını bir daha görüşülmek üzere TBMM'ye geri gönderme yetkisi tanınmamıştır.

17. Anayasa'nın anılan maddeleri incelendiğinde anayasa koyucunun bütçe kanunlarına diğer kanunlara nazaran özel bir önem atfettiği anlaşılmaktadır. Anayasa'da birbirinden tamamen ayrı ve değişik olarak düzenlenen bu iki kanunlaştırma yönteminin doğal sonucu olarak olağan kanun ile düzenlenmesi gereken bir konunun bütçe kanunu ile düzenlenmesi mümkün olmadığı gibi mevcut kanun hükümlerinin bütçe kanunuyla değiştirilmesi veya kaldırılması da mümkün değildir. Bu durum Anayasa'nın 161. maddesinde "*Bütçe kanununa, bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz*" denilmek suretiyle açık bir şekilde ifade edilmiştir.

18. Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihatlarına göre *bütçe ile ilgili hükümler* kavramı, mali nitelikteki hükümleri değil kanun konusu olabilecek bir kuralı kapsamaması koşuluyla bütçenin uygulanması ile ilgili, uygulamayı kolaylaştırıcı ve açıklayıcı nitelikte hükümleri ifade etmektedir. Anayasa'nın 161. maddesinin getiriliş amacı bütçe kanunlarında yıllık bütçe kavramı dışındaki konulara yer vermemek, böylece bütçe kanunlarını ilgisiz kurallardan uzak tutarak kendi yapısı içinde bütünleştirmektir.

19. Yasama organının halk adına kamu gelirlerini toplama ve yine halk adına bu gelirleri harcama konusunda yürütme organına sınırlarını belirleyerek yetki vermesi ve sonuçlarını denetlemesine bütçe hakkı denilmektedir. Tanımdan da anlaşılacağı üzere bütçe hakkı; vergi ve benzeri gelirlerle kamu harcamalarının çeşit ve miktarını belirleme, onaylama ve harcamaların sonuçlarını denetleme hakkıdır. Bu hak, demokratik ülkelerde halk tarafından seçilen temsilcilerden oluşan yasama organına ait bulunmaktadır.

20. Dava konusu kuralda, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'yla verilen ödeneklerin etkin ve verimli bir şekilde kullanılması amacıyla kamu idarelerinin yıl içinde ortaya çıkabilecek ihtiyaç fazlası ödeneklerinin diğer kamu idarelerinin ödenek ihtiyacının karşılanmasında kullanılmasını temin etmek veya ödeneklerin öncelikli hizmetlerde kullanılmasını sağlamak üzere genel bütçe ödeneklerinin yüzde onunu aşmamak kaydıyla genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin bütçelerine konulan (01), (02), (03), (05), (06), (07), (08) ve (09) ekonomik kodlarındaki ödenekleri, kamu idareleri bütçeleri arasında veya Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin "*Yedek Ödenek*" tertibine aktarmaya Cumhurbaşkanı'nın yetkili olduğu hüküm altına alınmaktadır. Kurumlar arası ödenek aktarmalarını düzenleyen kural bu hâliyle bütçenin uygulanması ile ilgili, uygulamayı kolaylaştırıcı ve açıklayıcı nitelikte bir hükümdür.

21. Ayrıca 5018 sayılı Kanun'un 21. maddesinin üçüncü fıkrasında, kamu idarelerinin bütçeleri içinde; personel giderleri tertiplerinden, aktarma yapılmış tertiplerden ve yedek ödenekten aktarma yapılmış tertiplerden diğer tertiplere ödenek aktarılamayacağı hüküm altına alınmıştır. Anılan hüküm, kamu idarelerinin kendi bütçeleri içindeki ödenek aktarmalarını düzenlemektedir. Oysa dava konusu kural, kamu idareleri arasındaki ödenek aktarmaya dönük hükümler içermektedir.

22. Kuralda, kurumlar arası ödenek aktarmanın ancak genel bütçe ödeneklerinin yüzde onunu aşmamak kaydıyla ve kamu idarelerinin yıl içinde ortaya çıkabilecek ihtiyaç fazlası

ödeneklerinin diğer kamu idarelerinin ödenek ihtiyacının karşılanmasında kullanılmasını sağlamak amacıyla yapılabileceği belirtilerek ödenek aktarmaya ilişkin çerçeve ve Cumhurbaşkanı'na verilen ödenek aktarma yetkisinin sınırları belirlenmiştir. Kuralın cari yıl bütçesinde ödenek artışına imkân tanınması veya doğrudan ödenek üstü harcama yapmaya sebebiyet vermesi söz konusu değildir. Bu itibarla bütçenin hazırlanması, uygulanması ve yönlendirilmesinden sorumlu olan Cumhurbaşkanı'na belirtilen sınırlar içinde ödenek aktarma konusunda yetki veren kural, bütçe hakkını ihlal etmemektedir.

23. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 87. ve 161. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 6. ve 7. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 87. ve 161. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 6. ve 7. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 88. ve 89. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

B. Kanun'un 13. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

24. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralla 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'ndaki borçlanma hükümlerinin değiştirildiği, mevcut kuralların 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun yürürlükte olduğu dönemde uygulanmasının mümkün olmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 6., 7., 87., 88., 89. ve 161. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

25. Dava konusu kuralın birinci cümlesinde, 5302 sayılı Kanun'un 51. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi ile 5393 sayılı Kanun'un 68. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi uyarınca il özel idareleri ve belediyelerin ileri teknoloji ve büyük tutarda maddi kaynak gerektiren altyapı yatırımlarında Cumhurbaşkanınca kabul edilen projeleri için yapılacak borçlanmaların, 5302 sayılı Kanun'un 51. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ile 5393 sayılı Kanun'un 68. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi kapsamında hesaplanan faiz dâhil borç limitinin hesaplanmasına dâhil edileceği hüküm altına alınmıştır.

26. Dava konusu kuralın ikinci cümlesi ise, bazı borçlanmalarda 5302 sayılı Kanun'un 51. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ile 5393 sayılı Kanun'un 68. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi kapsamında belirlenen borç stoku limitine uyma şartının aranmayacağı düzenlenmiştir. Bu borçlanmalar; Avrupa Birliği ile katılım öncesi mali iş birliği çerçevesinde desteklenen projelerin finansmanı için yapılan borçlanmalar, çok taraflı yatırım ve kalkınma bankaları ile yabancı devlet kuruluşlarından doğrudan veya İller Bankası Anonim Şirketi aracılığıyla yapılan borçlanmalar ile Su Kanalizasyon ve Altyapı Projesi (SUKAP) kapsamında yürütülecek işler için İller Bankası Anonim Şirketinden yapılan borçlanmalardır.

27. 5302 sayılı Kanun'un 51. ve 5393 sayılı Kanun'un 68. maddeleri ilgili mahallî idarelerin borçlanma usul ve esaslarını belirlemekte ve temel olarak aynı hükümleri içermektedir.

28. Anılan maddelerin birinci fıkralarında, ilgili mahallî idarelere, görev ve hizmetlerinin gerektirdiği giderleri karşılamak amacıyla, diğer mevzuatta öngörülen koşullarla iç ve dış borçlanma yapabilme, bu kapsamda tahvil ihraç edebilme yetkisi verilmektedir. Söz konusu

Esas Sayısı : 2022/12

Karar Sayısı : 2023/162

fıkraların (d) bentlerinde, ilgili mahallî idareler ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin %50'sinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin faiz dâhil iç ve dış borç stok tutarı, en son kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nda belirlenen yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarını aşamayacağı ve bu miktarın büyükşehir belediyesi bulunan illerin özel idareleri ve büyükşehir belediyeleri için bir buçuk kat olarak uygulanacağı belirtilmiştir. Fıkraların (f) bentlerinde ise ilgili mahallî idarelerin, ileri teknoloji ve büyük tutarda maddi kaynak gerektiren altyapı yatırımlarında Cumhurbaşkanınca kabul edilen projeleri için yapılacak borçlanmaların, borç stoku miktarının hesaplanmasında dikkate alınmayacağı belirtilmiştir.

29. Dava konusu kuralın birinci cümlesinde, 5302 ve 5393 sayılı kanunlarda il özel idarelerinin ve belediyelerin borç stok tutarlarının hesabında dikkate alınmayacağı açıkça belirtilen ileri teknoloji ve büyük tutarda maddi kaynak gerektiren altyapı yatırımlarında Cumhurbaşkanınca kabul edilen projeleri için yapılacak borçlanmaların, borç stok tutarı hesabına dâhil edileceği düzenlenmektedir. Bu düzenleme, 5302 sayılı Kanun'un 51. maddesinin (f) bendinin ve 5393 sayılı Kanun'un 68. maddesinin (f) bendinin birinci cümlelerini 2022 yılı için uygulanamaz hâle getirmekte ve dolaylı olarak da yine aynı maddelerin (d) bentlerinde yer alan borç stok tutarı hesabını 2022 yılı için değiştirmektedir.

30. Öte yandan dava konusu kuralın ikinci cümlesi ise, Avrupa Birliği ile katılım öncesi mali iş birliği çerçevesinde desteklenen projelerin finansmanı için yapılan borçlanmalar, çok taraflı yatırım ve kalkınma bankaları ile yabancı devlet kuruluşlarından doğrudan veya İller Bankası Anonim Şirketi aracılığıyla yapılan borçlanmalar ve SUKAP kapsamında yürütülecek işler için İller Bankası Anonim Şirketinden yapılan borçlanmalarda borç stoku limitine uyma şartının aranmayacağını düzenlemektedir. Ancak 5302 sayılı Kanun ve 5393 sayılı Kanun'un borçlanmaya ilişkin maddelerinde sadece (f) bentlerinde ifade edilen ileri teknoloji ve büyük tutarda maddi kaynak gerektiren altyapı yatırımlarında Cumhurbaşkanınca kabul edilen projeleri için yapılacak borçlanmaların borç stok hesabına dâhil edilmeyeceği, bunun dışındaki diğer borçlanmaların (d) bentleri uyarınca borç stoku hesabında dikkate alınacağı belirtilmiştir. Bu itibarla dava konusu kuralın ikinci cümlesi ile 5302 sayılı Kanun'un 51. ve 5393 sayılı Kanun'un 68. maddelerinin (d) bentlerinde yer alan borç stok tutarı hesabını 2022 yılı için değiştirmektedir.

31. Dava konusu kuralla ilgili kanunlarda yer alan hükümlerin uygulanmasını kısıtlayan düzenlemelerin bütçe kanunlarında yer almasına imkân tanınması, bu kanunlarda o yıl için değişiklik yapılması anlamına gelmekte ve "*Bütçe kanununa, bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz.*" esasıyla bağdaşmamaktadır.

32. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 161. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 161. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 6., 7., 87., 88. ve 89. maddeleri yönünden incelenmemiştir.

C. Kanun'un Eki "TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ 2022 YILI" Başlıklı (E) Cetveli'nin "(06) SERMAYE GİDERLERİ:" Başlıklı Bölümünün (1) Numaralı Açıklamasının İkinci Cümlesinin "Türkiye Büyük Millet Meclisinde edinilecek taşıtların cinsi ve fiyatı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tarafından belirlenir..." Bölümünün İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekeşi

33. Dava dilekçesinde özetle; TBMM'nin 5018 sayılı Kanun'a ekli (I) Sayılı Cetvel'de merkezî yönetim kapsamındaki idareler arasında sayıldığı, TBMM'ye tahsis edilen kaynaklardan yapılacak taşıt edinme, kullanma ve tahsis işlemlerinin 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt

Kanunu'na tabi olduğu, ancak dava konusu kuralın 237 sayılı Kanun hükümlerinin kısmen veya tamamen uygulanmaması sonucunu doğurduğu belirtilerek kuralın Anayasa'nın 6., 7., 87., 88., 89. ve 161. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

34. 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun eki "*TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ 2022 YILI*" başlıklı (E) Cetveli'nin "*(06) SERMAYE GİDERLERİ:*" başlıklı bölümünün (1) numaralı açıklamasında, TBMM'nin ulaştırma hizmetlerini yürüten araçların alım bedellerinin karşılanacağı ekonomik kod belirlenmiş; TBMM'ce edinilecek taşıtların cinsinin ve fiyatının TBMM Başkanı tarafından belirlenmesi hükme bağlanmış ve bedel artışı için Cumhurbaşkanı kararının aranmayacağı öngörülmüştür. Dava konusu kural, anılan açıklamanın ikinci cümlesinin "*Türkiye Büyük Millet Meclisinde edinilecek taşıtların cinsi ve fiyatı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tarafından belirlenir...*" bölümüdür.

35. 237 sayılı Kanun, kamu kurumlarının taşıt edinmesi işlemlerine ilişkin kuralları düzenlemektedir. Söz konusu Kanun'un 1. maddesine göre anılan Kanun; genel bütçeye dâhil dairelerle katma ve özel bütçeli idareler ve bunlara bağlı sabit ve döner sermayeli müesseseler, il özel idareleri, belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile mahallî idare birliklerini, iktisadi devlet teşekkülleri ile özel kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle kurulan her çeşit banka ve teşekkülleri, sayılan daire, idare, banka, teşekkül ve müesseselerin sermayesinin yarısından fazlasına sahip buldukları teşekkül ve müesseseleri, kamuya yararlı derneklerden Cumhurbaşkanlığına lüzumlu görülenleri kapsamaktadır.

36. Kanun'un "*Kurumların satın alacakları taşıtların bedeli*" başlıklı 9. maddesinin birinci fıkrasında; kurumların satın alacakları taşıtların azami satın alma bedellerinin her yıl bütçe kanunlarına bağlı cetvellerde gösterileceği, 10. maddesinin birinci fıkrasında ise genel bütçeye dâhil daireler, katma bütçeli idareler ve döner sermayelerin yıl içinde her ne şekilde olursa olsun edinebilecekleri taşıtların cinsinin, adedinin, hangi hizmette kullanılacağı ve kaynağının yılı bütçe kanunlarına bağlı (T) işaretli cetvelinde gösterileceği belirtilmiştir. 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun 4. maddesinin (i) bendinde ise 237 sayılı Kanun'a tabi kurumların yıl içinde satın alacakları taşıtların azami satın alma bedellerinin 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'na ekli (T) Cetveli'nde gösterileceği belirtilmiştir.

37. 237 sayılı Kanun'un 9. ve 10. maddeleri uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin edinebilecekleri taşıtların cinsinin ve azami satın alma bedellerinin 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nda gösterilmesi gerekmektedir.

38. Dava konusu kuralda ise 5018 sayılı Kanun'a ekli (I) Sayılı Cetvel'e göre genel bütçe kapsamındaki idareler arasında sayılan TBMM'ce edinilecek taşıtların cinsini ve fiyatını belirleme yetkisi TBMM Başkanına tanınarak 237 sayılı Kanun'un 9. ve 10. maddeleri 2022 yılı için uygulanamaz hâle getirilmektedir. Bu durum, 237 sayılı Kanun'da o yıl için değişiklik yapılması anlamına gelmektedir. Bu itibarla, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri arasında sayılan TBMM tarafından edinilecek taşıtların cinsini ve fiyatını belirleme yetkisinin TBMM Başkanına tanınması *bütçe kanunlarıyla mevcut kanun hükümlerinin açık veya zımnen değiştirilemeyeceği* esasıyla bağdaşmamaktadır.

39. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 161. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kadir ÖZKAYA ve Yıldız SEFERİNOĞLU bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın 161. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 6., 7., 87., 88. ve 89. maddeleri yönünden incelenmemiştir.

Ç. Kanun'un Eki "KURUMLARIN SATIN ALACAKLARI TAŞITLARIN AZAMI SATIN ALMA BEDELLERİNİ GÖSTERİR CETVEL" Başlıklı T- Cetveli'nin "Taşıtın Cinsi" ve "TAŞITIN CİNSİ" Başlıkları Altında Yer Alan "Cinsi ve fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenir." ve "Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir." İbareleri ile "NOT:" Bölümünde Yer Alan (4) Numaralı Açıklamanın İncelenmesi

1. Taşıtın Cinsi" ve "TAŞITIN CİNSİ" Başlıkları Altında Yer Alan "Cinsi ve fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenir." ve "Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir." İbareleri

a. İptal Talebinin Gerekçesi

40. Dava dilekçesinde özetle; 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun eki "TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ 2022 YILI" başlıklı (E) Cetveli'nin "(06) SERMAYE GİDERLERİ:" başlıklı bölümünün (1) numaralı açıklamasının ikinci cümlesinin "Türkiye Büyük Millet Meclisinde edinilecek taşıtların cinsi ve fiyatı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tarafından belirlenir..." bölümüne ilişkin gerekçelerle kuralların Anayasa'nın 6., 7., 87., 88., 89. ve 161. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

41. 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun eki "KURUMLARIN SATIN ALACAKLARI TAŞITLARIN AZAMI SATIN ALMA BEDELLERİNİ GÖSTERİR CETVEL" başlıklı T- Cetveli'nde taşıtların cinsine göre azami satın alım bedelleri belirtilmiştir. Anılan Cetvel'in "Taşıtın Cinsi" ve "TAŞITIN CİNSİ" başlıkları altında yer alan dava konusu kurallarla ilgili idareler tarafından edinilecek taşıtın cinsi ve fiyatının Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirleneceği öngörülmek suretiyle bu taşıtlar için azami satın alma bedelleri belirlenmemiştir.

42. Kanun'un eki "TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ 2022 YILI" başlıklı (E) Cetveli'nin "(06) SERMAYE GİDERLERİ:" başlıklı bölümünün (1) numaralı açıklamasının ikinci cümlesinin "Türkiye Büyük Millet Meclisinde edinilecek taşıtların cinsi ve fiyatı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tarafından belirlenir..." bölümünün Anayasa'ya uygunluk denetiminde belirtilen gerekçeler bu kurallar yönünden de geçerlidir.

43. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 161. maddesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Kadir ÖZKAYA ve Yıldız SEFERİNOĞLU bu görüşe katılmamışlardır.

Kurallar Anayasa'nın 161. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 6., 7., 87., 88. ve 89. maddeleri yönünden incelenmemiştir.

2. "NOT:" Bölümünde Yer Alan (4) Numaralı Açıklama

a. İptal Talebinin Gerekçesi

44. Dava dilekçesinde özetle, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun eki "TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ 2022 YILI" başlıklı (E) Cetveli'nin "(06) SERMAYE GİDERLERİ:" başlıklı bölümünün (1) numaralı açıklamasının ikinci cümlesinin "Türkiye Büyük Millet Meclisinde edinilecek taşıtların cinsi ve fiyatı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tarafından belirlenir..."

bölümüne ilişkin gerekçelerle kuralın Anayasa'nın 6., 7., 87., 88., 89 ve 161. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

45. Kuralla, Cumhurbaşkanlığı ve TBMM tarafından edinilecek taşıtların cinsinin ve fiyatının bu kurumların üst yöneticileri tarafından belirlenmesi öngörülmüştür.

46. 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun eki "*TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ 2022 YILI*" başlıklı (E) Cetveli'nin "*(06) SERMAYE GİDERLERİ:*" başlıklı bölümünün (1) numaralı açıklamasının ikinci cümlesinin "*Türkiye Büyük Millet Meclisinde edinilecek taşıtların cinsi ve fiyatı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tarafından belirlenir...*" bölümünün Anayasa'ya uygunluk denetiminde belirtilen gerekçeler kuralın TBMM'ye ilişkin hükümleri yönünden de geçerlidir.

47. Kuralın kalan kısmı ise Cumhurbaşkanlığı tarafından edinilecek taşıtların cinsinin ve fiyatının bu kurumun üst yöneticisi tarafından belirlenmesine ilişkindir.

48. Cumhurbaşkanlığı teşkilatı, 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmiştir. Anılan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne göre, Cumhurbaşkanlığı; Cumhurbaşkanlığı Makamı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı, Cumhurbaşkanı yardımcıları, Cumhurbaşkanlığı politika kurulları, Cumhurbaşkanlığına bağlı kurum ve kuruluşlar, bakanlıklar ve Cumhurbaşkanlığı ofislerinden oluşmaktadır. Bu itibarla Cumhurbaşkanlığı bütçesi Cumhurbaşkanlığı Makamı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı, Cumhurbaşkanı yardımcılıkları ve Cumhurbaşkanlığı politika kurullarından oluşan Cumhurbaşkanlığı Merkez Teşkilatı ve Devlet Denetleme Kurulunun (DDK) ihtiyaçları için Cumhurbaşkanlığının tek harcama birimi olan Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı tarafından yönetilmekte ve kullanılmaktadır. Ancak Cumhurbaşkanlığı bütçesinin bir kısmının Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı tarafından Cumhurbaşkanlığı Makamı, Cumhurbaşkanı yardımcıları, Cumhurbaşkanlığı politika kurulları ve DDK için kullanılacağı açıktır.

49. 2879 sayılı Kanun'un 4. maddesinin onuncu fıkrasında Cumhurbaşkanlığı hizmetlerinin özelliği ve güvenlik şartına uygun şekilde yerine getirilmesini sağlamak amacıyla Cumhurbaşkanlığı Makamı ve İdari İşler Başkanlığı hakkında 237 sayılı Kanun'un uygulanmayacağı ve söz konusu Kanun da düzenlenen hususlar ile mali iş ve işlemlere ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanlığınca belirleneceği düzenlenmiştir.

50. Cumhurbaşkanlığı bütçesinin esas olarak kullanıldığı Cumhurbaşkanlığı Merkez Teşkilatı ve DDK içinden bu iki yapının ayrılarak haklarında bazı kanunların uygulanmayacağını belirten bu düzenlemenin, Cumhurbaşkanlığının tamamına teşmil edilmesi mümkün değildir. Cumhurbaşkanlığı, Cumhurbaşkanlığı Makamı ve İdari İşler Başkanlığı için edinilecek taşıtlar yönünden 237 sayılı Kanun hükümleri ile bağlı değilken Cumhurbaşkanı yardımcıları, Cumhurbaşkanlığı politika kurulları ve DDK 237 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

51. Bu itibarla kuralın kalan kısmıyla Cumhurbaşkanlığınca edinilecek taşıtlar arasında bir ayrıma gidilmeksizin tüm taşıtların cinsini ve fiyatını belirleme yetkisinin Kurumun üst yöneticisine tanınması suretiyle 237 sayılı Kanun'un 9. ve 10. maddeleri 2022 yılı için uygulanamaz hâle getirilmektedir.

52. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 161. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kadir ÖZKAYA ve Yıldız SEFERİNOĞLU bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın 161. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 6., 7., 87., 88. ve 89. maddeleri yönünden incelenmemiştir.

IV. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

53. Dava dilekçesinde özetle, dava konusu kuralların uygulanmaları hâlinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

17/12/2021 tarihli ve 7344 sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun;

A. 1. 13. maddesinin (1) numaralı fıkrasına,

2. Eki "*TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ 2022 YILI*" başlıklı (E) Cetveli'nin "(06) *SERMAYE GİDERLERİ:*" başlıklı bölümünün (1) numaralı açıklamasının ikinci cümlesinin "*Türkiye Büyük Millet Meclisinde edinilecek taşıtların cinsi ve fiyatı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tarafından belirlenir...*" bölümüne,

3. Eki "*KURUMLARIN SATIN ALACAKLARI TAŞITLARIN AZAMI SATIN ALMA BEDELLERİNİ GÖSTERİR CETVEL*" başlıklı T- Cetveli'nin;

a. "*Taşıtın Cinsi*" ve "*TAŞITIN CİNSİ*" başlıkları altında yer alan "*Cinsi ve fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenir.*" ve "*Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.*" ibarelerine,

b. "*NOT:*" bölümünde yer alan (4) numaralı açıklamaya,

yönelik yürürlüğün durdurulması taleplerinin, koşulları oluşmadığından REDDİNE,

B. 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasına yönelik iptal talebi 28/9/2023 tarihli ve E.2022/12, K.2023/162 sayılı kararla reddedildiğinden bu fıkraya ilişkin yürürlüğün durdurulması talebinin REDDİNE,

28/9/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V. HÜKÜM

17/12/2021 tarihli ve 7344 sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun;

A. 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

B. 13. maddesinin (1) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

C. Eki "*TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ 2022 YILI*" başlıklı (E) Cetveli'nin "(06) *SERMAYE GİDERLERİ:*" başlıklı bölümünün (1) numaralı açıklamasının ikinci cümlesinin "*Türkiye Büyük Millet Meclisinde edinilecek taşıtların cinsi ve fiyatı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tarafından belirlenir...*" bölümünün Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Kadir ÖZKAYA ile Yıldız SEFERİNOĞLU'nun karşılıklı ve OYÇOKLUĞUYLA,

Ç. Eki "*KURUMLARIN SATIN ALACAKLARI TAŞITLARIN AZAMI SATIN ALMA BEDELLERİNİ GÖSTERİR CETVEL*" başlıklı T- Cetveli'nin;

Esas Sayısı : 2022/12
Karar Sayısı : 2023/162

1. “*Taşıtın Cinsi*” ve “*TAŞITIN CİNSİ*” başlıkları altında yer alan “*Cinsi ve fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenir.*” ve “*Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.*” ibarelerinin,

2. “*NOT:*” bölümünde yer alan (4) numaralı açıklamanın,

Anayasa’ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, Kadir ÖZKAYA ile Yıldız SEFERİNOĞLU’nun karşıoıyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

28/9/2023 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

KARŞI OY

Mahkememiz çoğunluğunca 7344 sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun Eki "*TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ 2022 YILI*" başlıklı (E) Cetveli'nin "*(06) SERMAYE GİDERLERİ:*" başlıklı bölümünün (1) numaralı açıklamasının ikinci cümlesinin "*Türkiye Büyük Millet Meclisinde edinilecek taşıtların cinsi ve fiyatı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tarafından belirlenir...*" bölümü ile yine aynı Kanun'un Eki "*KURUMLARIN SATIN ALACAKLARI TAŞITLARIN AZAMI SATIN ALMA BEDELLERİNİ GÖSTERİR CETVEL*" başlıklı T- Cetveli'nin "*Taşıttın Cinsi*" ve "*TAŞITIN CİNSİ*" başlıkları altında yer alan "*Cinsi ve fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenir.*" ve "*Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.*" ibareleri ile "*NOT:*" bölümünde yer alan (4) numaralı açıklamanın Anayasa'ya aykırı olduğu sonucuna ulaşılarak iptaline karar verilmiştir.

237 sayılı Taşıtlar Kanunu'nun 9. maddesinin birinci fıkrasında, kurumların satın alacakları taşıtların azami satın alma bedellerinin, her yıl bütçe kanunlarına bağlı cetvellerde gösterileceği; 10. maddesinin birinci fıkrasında ise, genel bütçeye dâhil daireler, katma bütçeli idareler ve döner sermayelerin yıl içinde her ne şekilde olursa olsun edinebilecekleri taşıtların cinsinin, adedinin, hangi hizmette kullanılacağı ve kaynağının yılı bütçe kanunlarına bağlı (T) işaretli cetvelinde gösterileceği belirtilmiştir.

Çoğunluk görüşüne dayalı olarak iptal edilen kuralların, bazı idareler tarafından edinilecek taşıtların cinsinin ve fiyatının idarelere göre, TBMM Başkanı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenmesine imkân tanıyan, böylece anılan kamu idarelerinin taşıtların ihtiyacının diğer kamu idarelerinden gösterebileceği farklılıkların gözetilmesine yönelik, bütçenin uygulanması ile ilgili, bütçenin uygulanmasını kolaylaştırıcı, tamamlayıcı ve açıklayıcı nitelikte kurallar olduğu anlaşılmaktadır.

Hal böyle olunca anılan düzenlemelerin 237 sayılı Kanun hükümlerini uygulanamaz hale getirdiğinin söylenmesi mümkün değildir.

Belirtilen nedenlerle çoğunluğun görüşüne dayalı iptal kararına iştirak edemedik.

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU